

Н. М. Крючкова

к.е.н., доц.

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА У МОДЕРНІЗАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ПАРАДИГМІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна перебуває на етапі глибокої економічної трансформації, де модернізація господарства постає необхідною умовою для досягнення високих соціальних стандартів життя та інтеграції в глобальну економіку. Ключовим завданням модернізації розвитку є підвищення добробуту громадян і забезпечення стійкого економічного зростання [1, с. 47]. При цьому країна взяла на себе зобов'язання реалізувати Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року, адаптувавши їх до національних особливостей розвитку [2]. Однак процес модернізації ускладнюється викликами перехідної економіки, наслідками військового конфлікту та необхідністю проведення структурних реформ. Фіскальна політика відіграє центральну роль у відповіді на ці виклики, адже вона є одним з головних інструментів державного впливу на економічні процеси та соціальну сферу.

Сучасна фіскальна політика може стати каталізатором структурних змін, технологічного оновлення та екологічної й соціальної стійкості в Україні. Традиційно фіскальна політика розглядалась крізь призму макроекономічної стабілізації та перерозподілу доходів, але нинішні модернізаційні виклики вимагають її перегляду в ширшому, парадигмальному контексті.

Модернізаційна парадигма розвитку передбачає комплексне оновлення економічної системи – від технологічної бази виробництва до інституцій та стандартів життя. Сучасне розуміння модернізації акцентує не лише на індустріальному та інноваційному поступі, але й на соціальній включеності та екологічній збалансованості розвитку, що узгоджується з концепцією сталого розвитку. В цьому контексті фіскальна політика розглядається як ключовий інструмент держави для спрямування економічних змін. Ефективна фіскальна політика здатна забезпечити поступальний

розвиток усіх сфер суспільства, оскільки через механізми оподаткування та державних видатків уряд може стимулювати необхідні структурні зрушення, інвестувати в людський капітал та інфраструктуру, підтримувати вразливі верстви населення і коригувати ринкові дисбаланси.

На відміну від класичних моделей розвитку, де модернізація часто розглядалася як результат переважно ринкових сил, сучасний підхід визнає критичну роль державної політики у спрямуванні цього процесу. Фіскальна політика впливає на всі три виміри сталого розвитку – економічний, соціальний і екологічний. З одного боку, через податково-бюджетні важелі держава може стимулювати економічне зростання та інвестиції в модернізацію (наприклад, надаючи податкові стимули інноваційним галузям або збільшуючи державні інвестиції у «зелену» енергетику). З іншого боку, виважена фіскальна політика забезпечує соціальну згуртованість під час змін – фінансуючи програми перекваліфікації працівників, соціальний захист та регіональне вирівнювання, аби плоди модернізації були справедливими. Окрім того, через екологічні податки, «зелені» видатки та вилучення неефективних субсидій держава може переспрямувати економіку на більш екологічно сталий шлях розвитку.

Таким чином, у модернізаційній парадигмі фіскальна політика має стратегічний характер – вона не лише реагує на поточні фіскальні показники, але й активно формує довгострокову траєкторію розвитку. В українських реаліях, які включають євроінтеграційний курс та повоєнну відбудову, фіскальна політика повинна балансувати між короткостроковими потребами і довгостроковими пріоритетами сталого розвитку. Досягнення цієї рівноваги є стратегічним завданням, що потребує науково обґрунтованих підходів і врахування міжнародного досвіду.

Список використаної літератури

1. Rakul O. Formation and Implementation of Fiscal Policy in Ukraine: Administrative and Legal Framework and Organizational Support : Monograph / O. Rakul. Kyiv : National Academy of Internal Affairs, 2017. 344 p.
2. Цілі сталого розвитку: України. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. URL: Цілі Сталого Розвитку Україна (2017).pdf